

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17CoP/38/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3119205505
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Janáková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3119205505.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne vo veci spôsobilosti na právne úkony K. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. V., L. XX/XX, v konaní zastúpeného ustanoveným procesným opatrovníkom C. Y., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. X. Y., L. XXX/XX, za účasti Krajskej prokuratúry Trenčín, Z. XXXX/X, V., o návrhu navrhovateľa Okresnej prokuratúry Trenčín, so sídlom L. 2, V., za účasti H. V. V., na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, na odvolanie H. V. V. proti rozsudku Okresného súdu Trenčín, č. k. 31Ps/19/2019-224 zo dňa 19. apríla 2022, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o ustanovení H. V. V. za hmotnoprávneho opatrovníka a v súvisiacich výrokoch o prislúchajúcich povinnostiach tohto opatrovníka **p o t v r d z u j e**.
- II. Odvolanie H. V. V. vo výroku o obmedzení spôsobilosti na právne úkony K. Y. **o d m i e t a**.
- III. Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie prvým výrokom obmedzil spôsobilosť K. Y. na právne úkony tak, že nie je spôsobilý nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, akýmkoľvek spôsobom ho zaťažovať, spísať závet, preberať dôchodok, resp. iné dávky alebo finančnú hotovosť, hospodáriť s akoukoľvek hotovosťou, nie je spôsobilý uzatvárať kúpne zmluvy, zmluvy o pôžičke a úvere, darovacie zmluvy, zámenné zmluvy, ručiť v akýchkoľvek finančných transakciách, podpisovať akékoľvek zmenky a šeky, nie je spôsobilý konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy v Slovenskej republike, aj ostatnými orgánmi verejnej správy pôsobiacimi mimo územia Slovenskej republiky, finančnými inštitúciami, nie je spôsobilý rozhodovať o akejkolvek zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Druhým výrokom súd vyslovil, že K. Y. je schopný výkonu volebného práva a tretím výrokom vyslovil, že v ostatných právnych úkonoch jeho spôsobilosť zostáva nedotknutá. Ďalšími výrokmi súd K. Y. ustanovil opatrovníka v osobe H. V. V., uložil opatrovníkovi povinnosť zastupovať K. Y. v konaní pred štátnym orgánom v rozsahu opatrovníckych práv a povinností, spravovať majetok nesvojprávneho s tým, že ak nejde o bežné veci, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu. Zároveň opatrovníkovi uložil povinnosť riadne vykonávať funkciu a dbať na pokynu súdu a počas zastupovania podávať súdu dvakrát ročne správy o svojej činnosti, o sociálnych a majetkových pomeroch osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony, o správe jej majetku vždy k 30.06. a k 31.12. príslušného kalendárneho roka. Predposledným výrokom súd rozhodol, že štátu sa právo na náhradu trov konania nepriznáva a posledným výrokom rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil ust. § 10 ods. 1, 2, § 27 ods. 2, § 28 Občianskeho zákonníka, ust. § 231 - 248, § 272 - 277 Civilného mimosporového poriadku. Uviedol, že navrhovateľ - Okresná prokuratúra Trenčín podal návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u K. Y. tak, že tento nie je spôsobilý samostatne rozhodovať o svojej zdravotnej a sociálnej starostlivosti a ďalšie prípadné obmedzenie navrhoval doplniť v zmysle záverov znaleckého dokazovania. Poukázal na to, že K. Y. bol odsúdený za prečin nebezpečného vyhrážania, ktorého skutku sa dopustil voči svojmu otcovi, za

tento skutok mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov nepodmienečne. V priebehu prípravného konania bol na K. Y. spracovaný znalecký posudok, v závere ktorého je konštatované, že pobyt vyšetrovaného na slobode nebude nebezpečný za predpokladu, že tomuto bude obmedzená spôsobilosť na právne úkony a bude umiestnený v príslušnom sociálnom zariadení, pričom u menovaného ide o problém sociálny, nie zdravotný, keďže bol už 41-krát ústavne liečený pre problémy s alkoholom v rôznych psychiatrických liečebniach. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že boli splnené zákonom stanovené podmienky ust. § 10 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u menovaného. Konštatoval, že z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že K. Y. netrpí žiadnou duševnou chorobou v zmysle choromyselnosti, ide u neho o organickú poruchu osobnosti zmiešanú, spôsobenú perinatálnym poškodením centrálného nervstva, toxometabolickým poškodením v rámci chronického excesívneho zneužívania alkoholu v kombinácii s ľahko rozpustným prchavým organickým rozpúšťadlom toluénom, infekčným poškodením mozgu v rámci kliešťovej encefalitídy, poúrazovým poškodením mozgu v rámci otrasu mozgu s bezvedomím, poruchy psychiky a správania zapríčinenú užitím najmä alkoholu v kombinácii s prchavým ľahko rozpustným organickým rozpúšťadlom toluénom, závislosťou od uvedených návykových látok. Tieto poruchy sú liečiteľné, ale nie vyliečiteľné. Prejavujú sa u menovaného neschopnosťou abstinovať v extramurálnych podmienkach, teda mimo zariadenia, kde je podrobovaný nepretržitej kontrole. Pod vplyvom alkoholu, prípade toluénu, resp. kombináciou týchto dvoch substancií sa správa sociálne neúnosne, vrátane správania hostilného, punitívneho, agresívneho konania v rozpore so zákonom, či už násilného alebo majetkového charakteru; nespokupracuje pri bezpodmienečne nutnej liečbe, tejto liečbe sa dokonca aktívne vyhýba. Pod vplyvom alkoholu nie je schopný zodpovedne vybavovať prakticky žiadne svoje záležitosti, nie je schopný ovládať svoje konanie a ani pokiaľ nie je pod vplyvom alkoholu, nie je schopný zodpovedne rozhodovať o svojom liečení a zdravotnom stave. Súd konštatoval, že mal za preukázané, že pobyt K. Y. na slobode je stále nebezpečný z psychiatrického hľadiska a mal by byť preto umiestnený v zariadení a pod dozorom. Preto súd v záujme ochrany práv menovaného návrhu vyhovel a rozhodol o jeho obmedzení spôsobilosti na právne úkony v zmysle záverov znaleckého posudku a na doporučenie procesnej opatrovníčky, ktorou je jeho matka. Ďalej súd uviedol, že vzhľadom k tomu, že rozhodol o obmedzení spôsobilosti na právne úkony u menovaného, súčasne v zmysle § 248 v spojení s § 272 CMP rozhodol aj o ustanovení jeho opatrovníka, ktorý bude jeho zákonným zástupcom. Za opatrovníka ustanovil H. V. V.. Poukázal na to, že z citovaných zákonných ustanovení vyplýva zásada, že opatrovníkom fyzickej osoby, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na práve úkony bola obmedzená, má byť predovšetkým príbuzný alebo iná vhodná osoba, ktorá by bola ochotná túto funkciu vykonávať a má na to všetky predpoklady. Predpokladom na ustanovenie fyzickej osoby do funkcie opatrovníka je súhlas tejto osoby s prevzatím funkcie opatrovníka. Pokiaľ sa súdu nepodarí nájsť vhodnú osobu na ustanovenie do funkcie opatrovníka osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony a ťaživú situáciu postihnutej osoby nemožno z akýchkoľvek dôvodov riešiť umiestnením tejto osoby v zariadení sociálnych služieb, súd do funkcie opatrovníka ustanoví orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, pokiaľ je oprávnené vystupovať vo svojom mene. Ide o tzv. verejného opatrovníka, ktorý vykonáva túto funkciu prostredníctvom svojich pracovníkov na základe rozhodnutia súdu a v súlade s vymedzením úloh miestnej štátnej správy a jej zariadení. V tejto súvislosti súd poukázal na judikát R 5/1986, v zmysle ktorého je povinnosťou súdu, aby neodkladne ustanovil opatrovníka občanovi obmedzenému spôsobilosti na právne úkony, ak sa nepodarilo nájsť vhodného občana pre túto funkciu, orgán miestnej štátnej správy alebo jeho zariadenie, pokiaľ má právnu subjektivitu. V zmysle judikátu SR 4/1999 ustanovenie verejného opatrovníka nie je viazané na jeho súhlas. Súd ďalej poukázal na to, že zisťoval, či existuje príbuzný alebo iná blízka osoba obmedzovaného K. Y., ktorá by mohla vykonávať funkciu opatrovníka, no aj napriek vynaloženému úsiliu sa mu nepodarilo spomedzi príbuzných K. Y., či iných vhodných subjektov, nájsť vhodnú osobu na ustanovenie do funkcie jeho opatrovníka. Preto do tejto funkcie ustanovil H. V. V. a povinnosti opatrovníka vymedzil vo výrokovej časti rozsudku. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd odôvodnil ust. § 52 v spojení s ust. § 58 CMP. O trovách konania, ktoré vznikli štátu v súvislosti s vyplatením znaleckej odmeny, súd rozhodol podľa § 251 ods. 1 CMP.

2. Proti tomuto rozsudku podalo v zákonnej lehote odvolanie H. V. V.. Namietalo, že súd prvej inštancie zaťažil svoje konanie procesnou vadou, spočívajúcou v nedodržaní postupu podľa § 243 CMP. Podľa jeho názoru právny poriadok Slovenskej republiky neumožňoval súdu prvej inštancie obísť kogentné ust. § 243 CMP a považuje to za absolútne nezákonný a svojvoľný postup. Súd prvej inštancie teda zaťažil konanie vadou, ktorá má za následok celkom nesprávne rozhodnutie vo veci. Zároveň v odvolaní namietalo jeho ustanovenie za opatrovníka. Poukázalo na to, že s ohľadom na duševný stav K.

Y., jeho zjavne agresívne sklony a prejavy, nie je možné uvažovať nad tým, že by mesto malo personálne a materiálne predpoklady pre riadny výkon funkcie opatrovníka takejto fyzickej osobe a na mesto ako jednotku územnej samosprávy nemožno prenášať činnosť, ktorú objektívne nie je spôsobilé zabezpečiť. Takýto postup považuje za neprijateľný a zasahujúci do postavenia mesta ako územnosprávneho celku nezávislého od sústavy orgánu štátnej správy. Vzhľadom k týmto skutočnostiam navrhlo rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Okresná prokuratúra Trenčín v písomnom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že toto považuje za nedôvodné. Podľa jej názoru súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že vec je možné rozhodnúť aj bez výsluchu vyšetrovaného, keďže vykonal rozsiahle dokazovanie za účelom predvolania vyšetrovanej osoby, no zo žiadneho z dožiadaní sa nepodarilo zistiť, kde sa aktuálne K. Y. nachádza. K porušeniu uvedeného ustanovenia by došlo jedine v prípade, ak by súd nevykonal žiadne úkony smerujúce k vypočutiu vyšetrovanej osoby, čomu v danom prípade tak nebolo. Zdôraznil, že z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že osoba vyšetrovaného je neustále v pohybe, nie je teda ani v budúcnosti možné očakávať, že sa táto osoba niekde usadí na dlhšiu dobu, kde by preberala poštové zásielky. Napokon aj znalec sa na pojednávaní vyjadril, že osobu vyšetrovaného by bolo vhodné umiestniť do detenčného ústavu, ktorý však Slovenská republika nemá. Ďalej uviedla, že pokiaľ ide o ustanovenie Mesta V. V. za opatrovníka, v tejto časti považuje rozhodnutie za správne. Podľa jeho názoru súd nemal inú možnosť, ako ustanoviť do tejto funkcie mesto, keďže iná vhodná osoba, ktorá by s touto funkciou vyslovila súhlas, nebola súdu známa. Súd preto správne poukázal aj na judikatúru Najvyššieho súdu SR, kedy súhlas na opatrovníctvo netreba vyžadovať od miest a obcí, ak inej vhodnej osoby na opatrovníctvo niet. Žiadala preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

4. Podaním zo dňa 08.07.2022 oznámila Krajská prokuratúra Trenčín, že si osvojila podanie návrhu Okresnou prokuratúrou Trenčín zo dňa 01.07.2019 a vzhľadom k podanému odvolaniu Mestom V. V., bude namiesto Okresnej prokuratúry Trenčín v odvolacom konaní ďalej za túto konať.

5. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 65 a § 66 Civilného mimosporového poriadku bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v časti ustanovenia Mesta V. V. za opatrovníka v spojení s uloženými mu povinnosťami podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť; odvolanie Mesta V. V. vo veci samej o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je potrebné podľa § 386 písm. b) CSP odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou.

6. Odvolaním Mesta V. V. bol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti jeho ustanovenia za hmotnoprávneho opatrovníka K. Y., ako aj v časti obmedzenia spôsobilosti na právne úkony posudzovaného K. Y., keď Mesto V. V. v odvolaní poukazovalo na pochybenia súdu prvej inštancie v tejto časti.

7. Podľa § 27 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník. Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať vo svojom mene (§ 18 ods. 1).

8. Z citovaného ustanovenia vyplýva poradie osôb, ktoré môžu byť súdom ustanovené do funkcie opatrovníka, ktoré je pre súd záväzné. Pokiaľ ide o ustanovenie opatrovníka osobe čiastočne pozbavenej spôsobilosti na právne úkony, zákon stanovuje, že opatrovníkom takejto osoby má byť predovšetkým príbuzný alebo iná vhodná osoba. V prípade, keď sa súdu nepodarí napriek úsiliu nájsť v okruhu príbuzných, či iných vhodných subjektov osobu opatrovníka, súd výnimočne za opatrovníka ustanoví orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, pokiaľ je oprávnené vystupovať vo svojom mene. Tzv. verejný opatrovník vykonáva svoju funkciu prostredníctvom svojich zamestnancov na základe rozhodnutia súdu a v súlade s vymedzením úloh miestnej štátnej správy a jej zariadení. Kým pri ustanovení fyzickej osoby do funkcie opatrovníka zákon vyžaduje jej súhlas, ustanovenie orgánu miestnej správy za opatrovníka nie je viazané na súhlas tohto orgánu. Neexistuje zákonná povinnosť prevziať opatrovníctvo, najmä ak by prevzatie opatrovníctva bolo v rozpore s dobrými mravmi alebo, ak

by vzhľadom k rodinným, sociálnym a iným okolnostiam budúcich opatrovníkov nebolo možné od nich spravodlivo žiadať, aby takúto povinnosť splnili.

9. V danej veci z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie neobišiel zákonný postup pre ustanovenie za opatrovníka osobe, ktorej bola obmedzená spôsobilosť na právne úkony rozhodnutím súdu. Súd robil šetrenia ohľadne fyzickej osoby, ktorá by spĺňala zákonné predpoklady pre ustanovenie za opatrovníka. Kontaktoval matku posudzovaného za účelom jej ustanovenia za hmotnoprávneho opatrovníka, čo menovaná jednoznačne odmietla a uviedla, že aj ostatní rodinní príslušníci odmietajú byť ustanovení do funkcie opatrovníka jej syna K. Y., pričom dôvodom tohto nesúhlasu sú dlhodobé predošlé incidenty, pravidelné požívanie alkoholu a iných omamných látok menovaným, jeho vyhrážanie sa smrťou, vulgárnym správaním, citovým vydieraním, krádežami a pod., ktoré trvajú cca 15 rokov. Matka K. Y. nakoniec súhlasila s ustanovením svojej osoby iba do funkcie procesného opatrovníka. Je zároveň prirodzené, že v danej veci nemohol byť žiadaný od otca posudzovaného A.. K. Y. súhlas s jeho ustanovením za hmotnoprávneho opatrovníka, keďže posudzovaný bol odsúdený za prečin nebezpečného vyhrážania práve svojmu otcovi; tento bol však dopytovaný súdom, či by súhlasil s ustanovením svojej osoby do funkcie procesného opatrovníka svojmu synovi, s čím nesúhlasil. Súdu sa nepodarilo zistiť žiadne ďalšie príbuzné alebo iné vhodné osoby, ktoré by boli ochotné funkciu hmotnoprávneho opatrovníka vykonávať.

10. Nakoľko šetrením nebola nájdená vhodná osoba, spĺňajúca podmienky pre ustanovenie opatrovníka osobe, ktorej bola obmedzená spôsobilosť, súd dôvodne v súlade s ust. § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka ustanovil do funkcie opatrovníka K. Y. Mesto V. V., v ktorom meste má evidovaný trvalý pobyt. Bez vplyvu na toto rozhodnutie sú námietky mesta ohľadne aktuálneho duševného zdravotného stavu menovaného, jeho agresívnych sklonov a prejavov a reálnych personálnych a materiálnych predpokladov mesta pre riadny výkon funkcie opatrovníka. Mesto je totiž povinné starať o svojich občanov a v danom prípade, keďže nebolo možné zabezpečiť žiadnu inú vhodnú fyzickú osobu, je mesto aj kompetentným orgánom, ktorý musí vykonávať funkciu hmotnoprávneho opatrovníka v rozsahu súdom vymedzených povinností, zastupovať a spravovať majetok tejto osoby a túto funkciu musí vykonávať prostredníctvom svojich zamestnancov. Bez právnej relevancie je aj okolnosť, či má mesto vytvorené všetky organizačné predpoklady pre výkon funkcie opatrovníka (R 54/1984).

11. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v uvedenej časti podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

12. Pokiaľ ide o odvolanie Mesta V. V. v zostávajúcej časti, t.j. pokiaľ odvolanie smerovalo do výroku o obmedzení spôsobilosti na právne úkony K. Y., resp. ohľadne konania súdu prvej inštancie v tejto časti, odvolací súd v súlade s ust. § 386 písm. b) CSP odvolanie mesta v tejto časti odmietol. V predmetnej veci sa Mesto V. V. stalo hmotnoprávnym opatrovníkom K. Y., ktorému bola obmedzená spôsobilosť na právne úkony. Ustanovenie Mesta V. V. za hmotnoprávneho opatrovníka oprávňuje mesto zastupovať K. Y. do budúca, teda mesto sa až po právoplatnosti rozsudku o obmedzení spôsobilosti na právne úkony posudzovaného stane jeho zákonným zástupcom. Na podanie odvolania v uvedenej časti boli oprávnení - samotný obmedzovaný K. Y., jeho procesný opatrovník, prípadne okresná prokuratúra, podávajúca návrh vo veci, ktorí však odvolanie proti výroku o obmedzení spôsobilosti na právne úkony nepodali.

13. Z týchto dôvodov nezostávalo odvolaciemu súdu iné, ako odvolanie H. V. V. v uvedenej časti odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou.

14. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Civilný mimosporový poriadok v citovanom ustanovení upravuje základnú zásadu náhrady trov konania v mimosporovom procese, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

15. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednoduše.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).